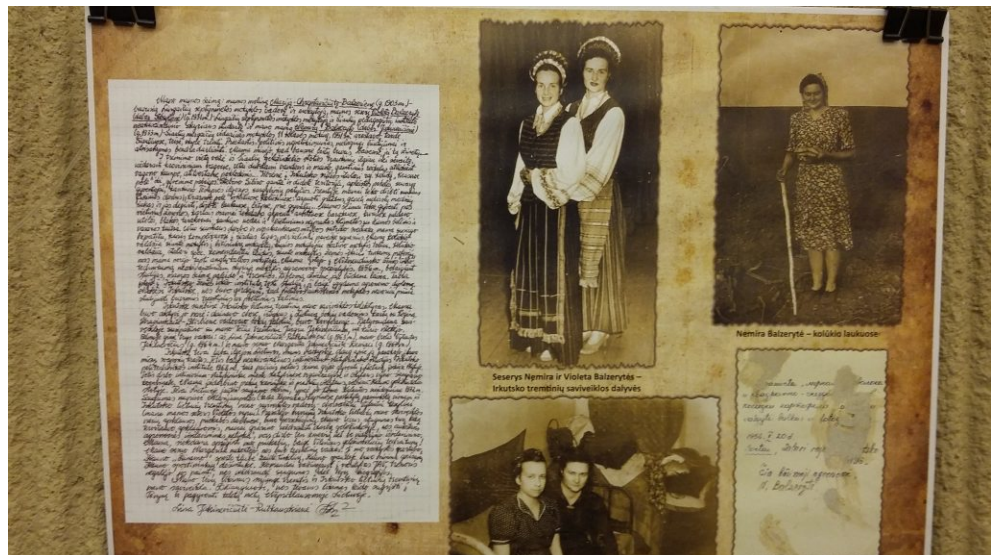

Konkursas „Pasidalink istorija apie tautinį rūbą tremtyje“

Etninės kultūros globos taryba organizuoja konkursą „Pasidalink istorija apie tautinį rūbą tremtyje“. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė kartu su šio gražaus sumanymo autoriais kviečia pasidalyti tautinius drabužius vilkinčių tremtinių nuotraukomis ir išsimintinomis istorijomis.

Etninės kultūros globos tarybos pirmininko kvietimas dalyvauti konkurse

Paroda LR Seime - Tremčių geležinkeliai. Gedulo ir vilties dieniai paminėti (1941- 2016). V. Jocio nuotraukos

„2016 m. birželio 14 d. minint Gedulo ir vilties dienos 75 metų sukaktį, per visą Lietuvą nuvilnijo atminties ir vilties renginiai. Šie trėmimai į nebūtį ir mirtį palietė kas trečią Lietuvos šeimą. Šiuo metu LR Seime veikia Gedulo ir vilties sukakčiai skirtos parodos: moksleivių dailės kūriniai bei tremtį patyrusių liudininkų pasakojimai, iliustruoti nuotraukomis ir laiškais. Dėmesį patraukė tautiniais drabužiais apsirengę moterys ir vyrai. Kyla įvairiausių minčių ir klausimų: iš kur tie drabužiai, audiniai; kas tuos drabužius ir kaip siuvo? Tai aktualu mums visiems sutinkant 2017-uosius Tautinio kostiumo metus.

Todėl Etninės kultūros globos taryba kartu su Pasaulio lietuvių bendruomene kviečia galinčius ir turinčius savo artimųjų (tėvų, senelių, giminaičių) istorines tremties nuotraukas, kuriose jie dėvi tautinius rūbus, atsiųsti el. paštu etnotaryba@lrs.lt su trumpu nuotraukos aprašymu - kas yra pavaizduota nuotraukoje, iš kokio albumo ar archyvo paimta ta nuotrauka, kokia žmogaus vilkinčio drabužio istorija: rūbas siūdintas, skolintas, atsiųstas iš Lietuvos ir pan. Nuotraukas siųsti JPG arba TIF formatu.

Informatyviausius istorijų pateikėjus vertinsite Jūs [„Facebook“ paskyroje](#), paspaudę „Patinka“, kitą pusę balsų skirs Etninės kultūros globos tarybos ekspertai. 2016 m. gruodžio pabaigoje skirsime prizus už įtaigias ir pamokančias istorijas, kaip išsaugoti tapatybę ir demonstruoti lietuvybę toli nuo Lietuvos.“

Tarybos pirmininkas Virginijus Jocys

Pirmosios konkurso nuotraukos ir pasakojimai apie tautinį rūbą tremtyje

Pirmoji istorija. Susipažinkite su Genovaitės Radėnienės (Kriščiūnienės) pateikta istorija bei nuotraukomis apie tremtyje pasiūdintus tautinius drabužius.

Tautinius šokius šoko tik merginos. Chara Kutulo (Zaigrajevo raj. Buriatijoje) tremtinės saviveiklininkės, apie 1957 m. Iš dešinės antra G. Radėnienė

Tremtinės saviveiklininkės juostų raštais puoštoje scenoje. Dėvi pačių pasisiūtus tautinius drabužius, prijuostėms panaudotos motinų skarelės. Chara Kutulas Zaigrajevo raj. Buriatijoje, apie 1957 m. Iš dešinės antra G. Radėnienė

„Juozo Krikščiūno, Pasvalio raj. ūkininko iš Dvarelišio k., Daujėnų vlsč. šeima: žmona Agota, dukra Genovaitė ir sūnus Jonas buvo ištremti 1948 m. gegužės 22 d. Paskutinė šeimos gyvenamoji vieta tremtyje prieš grįžtant į gimtinę buvo Chara Kutulo gyvenvietė, Zaigrajevo raj. Buriatijoje.

1955 m. rudenį gyvenvietės jaunimas ėmėsi kultūrinės veiklos: šoko, dainavo lietuviškas dainas, vaidino. Meninės saviveiklos organizatore ir jaunimo įkvėpėja tapo tremtinė Bronislava Kairytė, kilusi iš Valdeikių k., Pasvalio raj. Ji režisavo, dainavo, gražiai piešė. Nuotraukoje matoma lietuvių liaudies ornamentais ištapytos scenos dekoracija – jos darbas. Muziejuje saugomi Genovaitės Radėnienės (Krikščiūnaitės) rankdarbiai taip išsiuvinėti pagal B. Kairytės piešinius.

Tautinius drabužius pasirodymams teko pasisiūdinti. Merginos nuvažiavo į Buriatijos sostinę Ulan Udę, nusipirko languoto medvilninio audinio sijonams,

liemenėms (kiklikams) – juodo satino bei geltonos juostelės apdailai, palaidinėms („bliuskutėms“) – balto audinio ir galvos dangai, karūnelėms – spalvotų kaspinų. Prijuostėms tinkamo audinio negavo, tad panaudojo iš Lietuvos atsivežtas motinų skareles. Kitoms merginoms teko „rėdytis“ vyriškais drabužiais, mat jaunuoliai šokti nepanoro, juos domino tik motociklai.

Bendrai organizuotuose vakaruose su savo programomis pasirodydavo lietuviai ir vietiniai. Lietuvių programos turėjo didžiulį pasisekimą, lietuvius vietiniai labai gerbė.

Lietuviai dalyvavo meno saviveiklos apžiūroje Novolinske. Šokėjos užėmė I-ją vietą. Matyt, sėkmę nulėmė šokis, atitikęs ideologines nuostatas, baltomis suknelėmis vilkinčios merginos iš raudonų kaspinų šokio pabaigoje padarė penkiakampę žvaigždę.

Saviveiklininkės tremtyje koncertavo iki 1957 m. vasaros, vėliau koncertinė veikla slopo, lietuviai pradėjo grįžti į gimtinę.

Muziejuje saugoma apie 1956 m. G. Radėnienės tremtyje pasisiūto tautinio drabužio komplekto dalis: sijonas (raudonos, žalios, geltonos ir baltos spalvos languotas audinys) ir juoda liemenė.”

Pateikėja Genovaitė Radėnienė (Kriščiūnienė), g. 1934 m., gyv. Pasvalyje. Užrašė Biržų krašto muziejaus „Sėla“ muziejininkė Jadvyga Kriščiūnienė 1993 m. ir 2016 m.

Antroji istorija atkeliavo iš Zanavykų muziejaus. Fotografuota tremtyje apie 1957 metus Krasnojarsko kraštas, Beriozovo raj.

Nuotraukoje antra iš kairės Juzė Dimšaitė, už muzikanto E. Žebrauskaitė, pirma iš dešinės R. Bendžiūnaitė, kiti nuotraukoje esantys žmonės kilę iš Kybartų. Skrybėlės pasiūtos iš popierinių maišų. Juzė Dimšaitė gimė 1930 metais Skrynapių k., Griškabūdžio valsč., 1951 m. spalio 2 d. J. Dimšaitę ir jos šeimą ištrėmė į Sibirą. Iš tremties į Lietuvą J. Dimšaitė grįžo 1959 metais, dirbo buhalterė, redagavo satyrinį sienlaikraštį „Botagas“, vaidino saviveiklos teatre, tapė paveikslus, buvo Lietuvos tautodailininkų sąjungos narė. Fotonuotrauka iš Zanavykų muziejaus fondų. Pateikėja Zanavykų muziejaus vyr. fondų saugotoja Skaistė Višinskaitė-Kumštienė.

Parengta pagal Etninės kultūros globos tarybos informaciją:

https://www.facebook.com/etnotaryba/photos/?tab=album&album_id=1781976395373254

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=20146&p_k=1